

ȘERBAN BELIGRĂDEANU

Șerban Beligrădeanu s-a născut la 30 aprilie 1928. A absolvit Facultatea de Drept, Universitatea București și Facultatea de Istorie, Universitatea din București; doctor în drept, Universitatea din București. S-a specializat la Facultatea Internațională pentru Învățământul Dreptului comparat cu sediul la Strasbourg obținând diploma Școlii Internaționale de Dreptul comparat al muncii, cu mențiunea „félicitations du jury”; a frecventat și cursul „Protecția internațională a drepturilor omului și sistemele legislațiilor naționale”, organizat la Palatul Păcii (Haga) și la Consiliul Europei (Strasbourg) de către Comitetul Helsinki Olanda (1993). Între anii 1977-1989 a fost secretar general de redacție la „Revista română de drept” și din 1990 până în prezent redactor șef al revistei „Dreptul”. În perioada 1961 – 2003 este autorul a 70 de volume, în domeniul dreptului muncii dintre care: „Răspunderea materială a angajaților”; „Comisiile de judecată”; „Încheierea, modificarea și încetarea contractului individual de muncă”, tradusă și în limba maghiară; „Dreptul muncii”- Tratat, în colaborare cu Sanda Ghimpu, Ion Traian Ștefănescu și Gheorghe Mohanu; „Dicționar de dreptul muncii”, în colaborare cu Ion Traian Ștefănescu; „Legislația muncii comentată (1991-2003)”. De asemenea, în perioada 1955-2009, este autor a 236 de studii și 47 de adnotări jurisprudențiale publicate în reviste de profil

juridic, axate pe problematica dreptului muncii, dar și pe cea de drept civil, procesual civil etc, apărute în „Legalitatea Populară”, „Justiția Nouă”, „Revista Română de Drept”, „Dreptul”, „Revista Română de Drept Privat”, reviste care pot fi studiate la Compartimentul Legis.

1. Vi se pare oportună schimbarea sistemului judiciar român, prin renunțarea la un grad de jurisdicție? Considerați că ar fi necesară o reșezare a sistemului judiciar în teritoriu, cu desființarea judecătoriilor (o asemenea reformă au adoptat de curând Olanda și Franța, vizând desființarea unor instanțe mici), încât să existe trei grade ale instanțelor, astfel cum există în majoritatea covârșitoare a statelor europene: tribunal, curți de apel (sau de justiție) și Înalta Curte? Aceasta ar presupune consecințe benefice pentru resursele umane și materiale pentru sistem, posibilitatea unei judecăți mai bune pe fond, eliminarea unei noi judecăți pe fond în apel, instituirea recursului drept cale de atac limitată strict la problemele de drept. Înalta Curte de Casație și Justiție ar trebui să apară ca instituția judiciară ce s-ar pronunța pe întrebări preliminare vizând aplicarea unor texte de lege și recursurile împotriva sentințelor curților de apel. Apreciați că este necesară eliminarea căii de atac a apelului pentru cauzele mai simple? Dispozițiile din noile coduri de procedură sunt de ajuns?

După părerea mea, în absolut toate cauzele extrapenale (civile, comerciale, de contencios administrativ, de muncă) se impune **suprimarea apelului** fără nicio rezervă, urmând, așadar, să existe doar instanța de fond (după caz, judecătoria, tribunalul, curtea de apel ori excepțional Înalta Curte de Casație și Justiție) și, respectiv, de recurs (după caz, tribunalul, curtea de apel ori Înalta Curte de Casație și Justiție).

Evident, fără nicio rezervă, în atare concepție, recursul nu trebuie motivat doar pe nelegalitate, ci pe orice temei de nelegalitate ori de netemeinicie, fără ca, prin aceasta, recursul să se transforme în actualul apel, ci să fie ceea ce azi este recursul conform art. 304¹ C. pr. civ. (sau ceea ce a fost recursul în perioada 1952-1989). De asemenea, chiar și în caz de casare, regula să fie casarea **fără trimitere** (vezi, de pildă, art. 81 din Legea nr. 168/1999).

Se poate concepe atât apel, cât și recurs doar în cauzele **penale** de o gravitate deosebită (de pildă, dacă pedeapsa penală aplicabilă este închisoarea peste 5 ani ori peste 7 ani).

În orice caz, ar trebui schimbată și denumirea unor instanțe.

Astfel, în opinia mea:

a) Denumirea de **judecătorie** este ridicolă (seamănă cu croitorie, măcelărie, brutărie, cizmărie). Normal ar fi **tribunal** (local, zonal, districtual);

b) Actuala denumire de **tribunal** ar urma a se înlocui cu **tribunal județean/al Municipiului București**;

c) Denumirea de **curte de apel** ar urma a se înlocui cu acela de **curte de justiție** (București, Iași, Craiova etc.), chiar dacă, cu titlu de excepție, curțile de apel ar mai judeca apelul (în final);

d) Personal consider că și denumirea de Înalta Curte de Casație și Justiție este aberantă. În fond, cu ori fără apel, de casat poate casa și tribunalul și curtea de apel.

Apoi, scopul este **judecarea** unei căi de atac (apel ori recurs), iar nu **casarea** (fie cu ori fără trimitere).

De aceea cred că instanța supremă ar trebui denumită fie Înalta Curte de Justiție, fie Curtea Supremă de Justiție (sintagme sinonime);

e) În plus sintagma secției de contencios administrativ și fiscal este, de asemenea, aberantă.

Dacă există contencios **administrativ**, de ce nu există și contencios civil/comercial/penal/de muncă etc.?

Ca atare, în opinia mea, ar trebui să se treacă la denumirea de secție/tribunal specializat de **legislație administrativ-fiscală**;

f) Se poate discuta dacă unele prime instanțe (de fond) să fie „tribunale specializate”. Personal nu înțeleg care este, în esență, deosebirea dintre secțiile specializate și tribunalele specializate (mi se pare mai mult o chestiune de vanitate și orgoliu, decât o strictă necesitate).

2. În Germania, spre exemplu, în cauzele simple (plângerile contravenționale, pretențiile comerciale, litigiile de muncă) se parcurge o procedură prealabilă administrativă pentru ca în fața instanței să fie adus doar recursul, acesta fiind judecat de un singur judecător. Considerați necesară crearea unui astfel de filtru?

Foarte utilă măsura în țări precum Germania, dar **nu** în țări precum România, unde lipsește total conștiința civilă.

Am avut aproape 3 decenii (1960–1989) experiența catastrofală a fostelor „consilii de judecată tovărășească” ori, apoi, a „comisiilor de judecată”.

În plus, bună ori rea, avem o lege a medierii. Dar câte cauze se rezolvă în România prin mediere? Avem lege pentru administrarea probelor prin cabinetele de avocați, consilieri juridic. Oare practic dispozițiile C. pr. civ. în materie se aplică?

3. Vedeți ca fiind o măsură favorabilă sistemului judiciar desființarea instanțelor militare, instanțe menținute cu un statut special și integrarea acestora în cadrul tribunalelor obișnuite și Curții de Apel București, ca secții militare sau completuri specializate, judecătorii urmând a avea drepturi similare judecătorilor din întreg sistemul judiciar?

Tribunalele militare ar trebui menținute ca tribunale (specializate) de primă instanță (circa 20 judecători militari pe toată România).

S-ar putea renunța la Curtea Militară de Apel, competența ei urmând a fi preluată de secțiile penale ale Curții de Apel București (de judecători penaliști „civili”).

4. Care considerați că ar fi rolul Consiliului Superior al Magistraturii în sistemul judiciar român? E necesar ca acesta să aibă în componență mai mulți reprezentanți ai societății civile? De cine să fie numiți ori cine să-i aleagă? Care ar fi criteriile pe care trebuie aceștia să le îndeplinească? E necesar să aibă o înaltă pregătire profesională și un statut profesional superior: profesori universitari, avocați renumiți, foști judecători la Curțile europene? E necesară reprezentarea celorlalte profesii judiciare (avocați, notari, consilieri judiciari) în Consiliul Superior al Magistraturii?

Mai bine cum este azi (ce fel de C.S.M. e acela cu fel de fel de oameni din afara justiției, oricât de valoroși ar fi ei; vrem să transformăm C.S.M. într-un parlament judiciar? Cred că e absurd).

Azi nu legea (plus Constituția) sunt rele, ci faptul că C.S.M. nu face ce ar trebui să facă, că C.S.M. a devenit un fel de sindicat al magistraților etc., plus vrea să preia și întregul buget al Justiției și Ministerului Public; atunci la ce mai folosește Ministerul Justiției; doar să acorde cetățenie celor din Republica Moldova, chinezilor, arabilor, israelienilor etc.?

În fond, există și câteva state foarte civilizate, occidentale etc., care nici nu au C.S.M., dar justiția merge perfect.

5. Ce cale de recrutare în magistratură considerați că ar fi corespunzătoare situației actuale a societății românești: recrutarea printr-o școală superioară de

pregătire deschisă oricărui absolvent al facultății de drept ori recrutarea prin examene după un număr de ani vechime în diverse profesii juridice? Considerați că se asigură o calitate net superioară a pregătirii magistraților prin o școală superioară de magistratură? Considerați că situația socială și economică a României influențează defavorabil alegerea unei anumite profesii juridice? Apreciați că interesele materiale au condus mulți absolvenți de drept de a alege una sau alta dintre profesiile juridice? Dacă răspunsul este afirmativ, cum se poate preveni o astfel de tendință?

Regula trebuie să fie cea actuală (Institutul Național al Magistraturii I.N.M.). Evident, pot fi reglementate **excepții** (strict limitate), în care recrutarea în magistratură să fie posibilă și prin examen, pentru cei ce vin din alte profesii (avocați, notari, consilieri juridici, cadre didactice universitare etc.), dacă au, de pildă, 10 ani vechime în atare profesii.

Oricum, vechimea **în alte profesii** (fie ele juridice) **nu** poate constitui vechime în magistratură.

O pregătire prin I.N.M., **de regulă**, este mai bună decât angajare direct prin examen/concurs.

6. Apreciați că sistemul actual de învățământ din facultățile de drept din România suferă de lacune în ce privește pregătirea studenților în diversele ramuri de drept? Dacă răspunsul în viziunea dumneavoastră e afirmativ, puteți indica aceste lacune? Care ar fi rezolvarea lor și cum apreciați că este necesar a se schimba sistemul de învățământ din facultățile de drept? E necesară o colaborare strânsă între instanțe, birourile de avocați și facultățile de drept în ce privește practica studenților? Cum să se materializeze o astfel de colaborare care să fie efectivă, iar nu numai formală? Școala românească de drept poate deveni competitivă, în spațiul concurențial al Uniunii Europene?

Sisteme de învățământ juridic actual (ca **sistem**) este bun. Din 1945 tot se fac „reformate”, iar rezultatul se vede.

De fapt ar trebui „reformat” numărul de facultăți de drept (de stat și private).

Este aberant ca o țară precum România să aibă 60-70 de facultăți de drept.

Ar ajunge 7-8 de stat și 3-4 private. În felul acesta **calitatea** învățământului ar crește; cumulul de funcții didactice ar scădea drastic, ca și numărul de absolvenți.

Vă recomandăm a citi studiul prof. I. Leș privind învățământul juridic românesc (va apărea în „Dreptul” nr. 3/2010, la sfârșitul lunii martie a.c.).

7. În urma numeroaselor condamnări ale României la CEDO, care sunt măsurile pe care le vedeți a fi adoptate pentru a preîntâmpina, pe de o parte, plângeri la CEDO, iar pe de altă parte condamnări în temeiul Convenției Europene a Drepturilor Omului? Considerați că judecătorii poartă vina exclusivă a acestor condamnări? Sau justițiabilul român nu cunoaște condițiile în care poate sesiza instanța de la Strasbourg, multe plângeri fiind informate?

Categoric **nu**. În cazul litigiilor privind Legea nr. 10/2001 (numeroase la CEDO), principalul vinovat este babilonia legislativă. În restul cauzelor trebuie analizat de la caz la caz. Evident, nici judecătorii nu sunt, întotdeauna, niște sfinți (vezi, de pildă, cauza **Rosengren contra României** M. Of. 83/8.02.2010, o adevărată rușine pentru justiția română).

8. Considerați că și în prezent, în lume și în România, puterea politică exercită influență sau control asupra magistraților? Dacă răspunsul este afirmativ, în ce modalitate?

Nu; „pilele” însă cred că uneori funcționează (vezi, în prezent, problema cu senatorul Costică Voicu și președintele de secție la Î.C.C.J. Florin Costiniu).

9. Ce ar trebui să facă membrii corpului profesional al magistraților pentru întărirea independenței și sporirea încrederii publicului în *actul de dreptate*? Este necesară o educare a elevilor și a adulților în acest sens?

Până să educăm toată România, judecătorii să evite să apară în situații ridicole (vezi cazul judecătoarei Dumitru de la Trib. Târgoviște, secția penală; vezi pledoariile la TV pentru zeci de sporuri, cu argumentarea că judecătorii trebuie să aibă un standard de viață corespunzător, la care un mediator TV inteligent (Adrian Ursu) a răspuns președintei C.S.M. că legislația europeană (Carta socială europeană) prevede asta **pentru toți cetățenii**, iar nu doar pentru magistrați.

10. Care apreciați că este rolul avocaților în întărirea medierii, privit din perspectiva faptului că avocații sunt primii care iau contact cu persoanele aflate în diverse conflicte? Considerați că este suficient a se prevedea obligația judecătorului de a îndruma părțile la mediere, câtă vreme medierea trebuie adusă de cele mai multe ori la cunoștința publicului anterior luării în calcul a posibilității de a introduce a acțiunii în instanță?

Indiferent care este rolul avocaților în mediere, primii care **nu** au interes în mediere sunt tocmai avocații (se câștigă mult mai mult dintr-un proces, cu căi de atac cu tot, care durează ani de zile, decât dintr-o mediere ce durează câteva zile, cel mult). Așa că, cu mentalitatea dâmbovițeană mare lucru nu se poate face.

11. În ce privește problema investițiilor, considerați că sistemul judiciar român este capabil a se autofinanța, parțial și cât? Care ar fi măsurile ce trebuie luate în acest scop?

Nu văd cum instanțele judecătorești și parchetele se pot autofinanța (chiar dacă taxa de timbru ar rămâne integral la dispoziția justiției). Cu alte cuvinte ce să facă instanțele judecătorești și parchetele spre a fi „rentabile”? Să desfășoare, în plus, activități economice rentabile? E absurd; nu putem transforma instanțele și parchetele în operatori economici cu capital de stat.

În toate țările civilizate justiția și parchetele sunt structuri bugetare fără alte venituri (în afara taxelor de timbru și, eventual, închirierea a 1-2 camere ca bufet).